

Grimstad, 30.07.2019

Høringsinnspill: Nasjonal faglig retningslinje for tidlig oppdagelse av utsatte barn og unge

Sammenfattet mener Stine Sofies Stiftelse at:

- den faglige nasjonale retningslinjen gir god oversikt og veiledning
- den faglige nasjonale retningslinjen med fordel kan henvise til mer konkrete retningslinjer til de ulike sektorene, yrkesgruppene og målgruppene
- en henvisning til tiltaket «Styrk handlingskompetansen» og Stine Sofie Foreldrepakke i den nasjonale faglige retningslinjen vil bidra til å konkretisere hvordan henholdsvis barnehagesektoren og svangerskaps-, og barselomsorgen mer konkret kan gå frem for å avdekke, men også forebygge at barn blir usatt for omsorgssvikt, vold eller overgrep.

Stine Sofies Stiftelse arbeider for en barndom uten vold og overgrep gjennom å forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta det voldsutsatte barnet. Stiftelsens innspill vil derfor avgrenses til de punkter i høringsnotatet som er knyttet til våre kjerneaktiviteter; forebygge og avdekke vold og seksuelle overgrep mot barn, samt ivareta de utsatte barna, og deres pårørende.

Innspill til helsedirektoratets faglige nasjonale retningslinje

Overordnet mener stiftelsen at de faglige nasjonale retningslinjene gir god oversikt og veiledning for hvordan sektorene skal organisere seg og gå frem for tidlig å oppdage utsatte barn og unge. Vårt inntrykk er at retningslinjen er omfattende og sektorovergripende, men at den går lite i dybden på hva som konkret skal til for å styrke handlingskompetansen til personer som jobber med barn og unge. Av høringsutkastet ser vi at det er henvist til enkelte mer konkrete retningslinjer og veiledere i de praktiske anbefalingene.¹ Stiftelsen mener at dette er en styrke. Den nasjonale faglige retningslinjen kan da brukes som et navigasjonsverktøy for

¹ Eksempelvis: BTI, Modellkommune og KS prosjektet læringsnettverk god samhandling for barn og unge.

de ulike sektorene til å finne frem til mer sektorspesifikke retningslinjer og veiledere. Helt konkret mener stiftelsen at den faglige nasjonale retningslinjen bør ha mer:

- konkretisering og presisering av kunnskapskrav, ansvar og oppgaver gjennom henvisninger til mer spesialiserte kunnskapsbaserte veiledere, retningslinjer og informasjonsprogram
- eksemplifisering og operasjonalisering av lovpålagte handleplikter

Stine Sofies Stiftelses tiltak mot barnehagesektoren «Styrk handlingskompetansen»

Ifølge høringsutkastet ligger det til kommunens ledelse å sikre at de ansatte har tilstrekkelig kunnskap og ferdigheter til å kunne utføre sine oppgaver. Kurs og videreutdanning fra eksterne kompetansemiljøer er et av tiltakene som foreslås.

Stine Sofies Stiftelse har et pågående samarbeid med Private Barnehagers Landsforbund (heretter PBL) hvor vi utvikler et tiltak rettet mot barnehagesektoren hvor formålet er å styrke barnehageansattes handlingskompetanse for å avdekke og forebygge vold og overgrep mot barn. Satsingen er rettet mot alle ansatte i så vel kommunale som private barnehager, og starter med en opplæring av leder og pedagog i barnehagen.

Retningslinjer for hvordan barnehageansatte skal agere og hvordan de konkret skal bevege seg fra bekymring til handling er et område hvor det er et tydelig behov for nasjonal normering. Vår erfaring er at barnehageansatte er usikre og ikke tør eller vet hvordan de skal handle. Barrierene er mange, og vi har kategorisert de i fem elementer: Kunnskap, tro på systemet, personlighet, organisasjonskultur og verdisyn. Stiftelsen håper derfor Helsedirektoratet vil benytte denne nasjonale faglige retningslinjen til å peke på konkrete verktøy og satsinger som Stine Sofies Stiftelse sitt tiltak "Styrk handlingskompetansen". Tiltaket er blitt til gjennom en kunnskapsbasert prosess hvor en referansegruppe med stor faglig tyngde følger oss tett. Innholdet i tiltaket er grundig testet i barnehagesektoren, skal piloteres i 2020 for å sikre at satsingen blir praksisnær, relevant og svarer på de utfordringene sektoren selv opplever å ha. Styrket handlingskompetanse er per nå rettet mot barnehagesektoren, men kan tilpasses andre instanser som for eksempel skolesektoren.

Stine Sofie Foreldrepakke

Ifølge høringsutkastet er målgruppen for retningslinjen blant annet barn og unge mellom 0 og 18 år og deres foreldre samt ledere og ansatte i aktuelle tjenester og sektorer. Retningslinjene har med andre ord et bredt nedslagsfelt og en sammensatt målgruppe.

Stiftelsen mener som nevnt at det er behov for mer konkrete retningslinjer for de ulike sektorene, yrkesgruppene og målgruppene. Svangerskaps-, barselomsorg og helsestasjonsprogrammet er en viktig kilde til forebygging av vold og overgrep. Stiftelsen har siden 2010 distribuert Nybakte foreldres informasjonsprogram til over 300 helsestasjoner og sykehus i hele landet hvor hovedfokuset har vært forebygging av filleristing, også kalt Abusive Head Trauma. Erfaringene med programmet, og anbefalinger gitt i barnevoldsutvalgets rapport Svikt og svik (NOU 2017:12), gjør at vi nå har utviklet et nytt universelt informasjonsprogram for forebygging av vold mot spedbarn, med en bredere tilnærming enn tidligere program. Det nye informasjonsprogrammet, Stine Sofie Foreldrepakke, lanseres høsten 2019. Målet med informasjonsprogrammet er å gi blivende og nybakte foreldre strategier for å ikke utøve vold i krevende situasjoner og dermed redusere forekomsten av vold mot spedbarn. Samtidig skal det gis informasjon om hvor skadelig vold mot barn er og hvilke konsekvenser det kan ha.

Fundamentet i programmet er 10 smarte tips for blivende og nybakte foreldre. Informasjonsprogrammet strekker seg fra svangerskap til barnet er fylt to år. De 10 smarte tipsene er utarbeidet for å styrke foreldrene ved å gi konkrete strategier for trygg og god omsorg i krevende situasjoner som småbarnsforeldre. Våre egne barndomsopplevelser påvirker hvordan vi blir som foreldre. Måten vi klarer å forstå hvordan disse erfaringene har påvirket oss, har betydning for hvordan vi møter egne barn. Foreldrepakka skal bidra til å identifisere denne sårbarheten, slik at de får den støtten og veiledningen de trenger for å bli trygge foreldre for sine barn. Fagfolk som jobber med gravide og nybakte foreldre skal få konkrete verktøy til hvordan de kan bruke programmet i sin praksishverdag. Det er i prosjektet gjennomført et omfattende innsiktsarbeid og involvering fra fagpersoner og foreldre har vært sentralt i utviklingen.

Stiftelsen forstår at den nasjonale faglige retningslinjen med sitt brede nedslagsfelt må holdes overordnet og fortrinnsvis henvise til mer spesifiserte retningslinjer. Stiftelsen ønsker følgelig å gjøre oppmerksom på at vi innenfor barselsektoren vil kunne bidra med kunnskapsbaserte retningslinjer for hvordan nybakte foreldre best skal forebygge at barn utsettes for vold eller overgrep.

Vi håper helsedirektoratet vil vurdere å innta stiftelsens informasjonsprogram til henholdsvis barnehagesektoren og barselomsorgen i de nye faglige retningslinjene for tidlig oppdagelse av usatte barn.

Med vennlig hilsen

Ada Sofie Austegard

Generalsekretær

Stine Sofies Stiftelse

Malin Albrechtsen van der Hagen

Juridisk rådgiver

Stine Sofies Stiftelse

John Are B. Jonassen

Leder fag- og tiltaksutvikling

Stine Sofies Stiftelse